

“Wat niet gezien en onbesproken blijft”

Workshop over systemisch communiceren over waarheid en geweld

Sylvia Vaassen en Judith Yntema
2 november 2023

Trubendorffer®

HULP BIJ VERSLAVING EN DUBBELE DIAGNOSE

- **Sylvia Vaassen**, psychotherapeut, supervisor en bestuurslid bij de sectie relatie, gezin en naasten van de VGCT, behandelcoördinator/afdelingsmanager bij Trubendorffer
- **Judith Yntema**, GZ-psycholoog, supervisor en bestuurslid bij de sectie Forensische CGT van de VGCT, (NRGD-geregistreerd) Forensisch rapporteur, behandelaar en directeur bij ForLight en het Psychodiagnostisch Centrum Amsterdam (PDC-A).

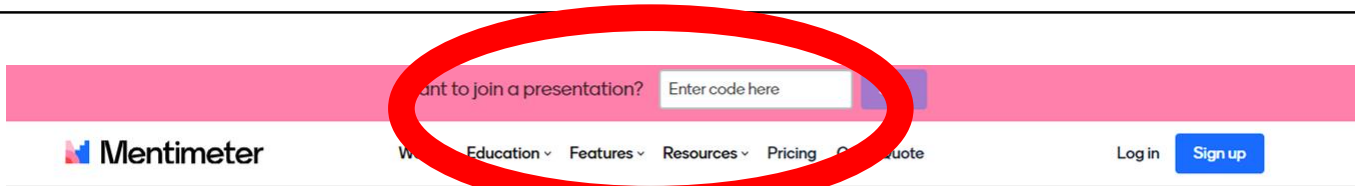
- Inleiding
- Cijfers
- Type geweld
- Visie op veiligheid
- Oefening verschillende perspectieven
- De therapeutische relatie en begrenzing
- Oefening veiligheid uitvragen
- Inzetten van de meldcode en kindcheck
- Tips en aanbevelingen

Wat maakt dat vermoedens van geweld onbesproken blijven?

VGCt Ga naar Menti.com

Make your teaching count

Gain valuable insights from everyone around you with Word Clouds, Polls, and Quizzes.

Get started, it's free

No credit card needed

Code 3136 5383

VGC† Redenen voor “ontkenning”

- Angst voor verstoting/verlating
- Angst voor baanverlies
- Angst voor straf
- Het is niet waar
- Een ander in bescherming nemen
- Cognitieve vervorming (goedpraters) ter bescherming van het zelfbeeld
- Vervormde waarneming bijvoorbeeld vanuit psychotische beleving

Wat kom je het meeste tegen in de praktijk?

1. Partnergeweld
2. Kindermishandeling
3. Ouderengeweld
4. Complexe echtscheidingsproblematiek
5. Oudergeweld (van kind naar ouder)
6. Geen geweld

Onderzoek

onderzoek naar kindermishandeling en partnergeweld

VERWEY JONKER Instituut

in opdracht van Augeo Foundation, het ministerie van VWS, de G4 gemeenten en 9 Veilig Thuis-regio's.

Complexe multiproblematiek van gezinnen bij melding

daarnaast kampen de meeste gezinnen met verschillende problemen die mogelijk een gevolg zijn van het geweld.

Gezinnen die te maken hebben met huiselijk geweld zijn verschillend

geweld verschilt in:

verschil in context:

geweld dat uit onmacht of frustratie voortkomt, vraagt om een andere aanpak dan geweld bedoeld om te controleren en manipuleren

genderverschillen:

vrouwen ervaren meer en ernstiger geweld dan mannen en de controle over hun leven door partner is groter. meer angst+continue spanning

onderliggende factoren

betere screening en analyse van het soort geweld en de problematiek in het gezin is nodig om gericht maatwerk te bieden aan het gezin.

- In maart en april van 2020 gaven 1,2 miljoen Nederlanders van 16 jaar of ouder (8 procent) aan in de voorgaande 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld.
- Bij 820 duizend van hen had dit een structureel karakter, zij maakten het (bijna) dagelijks, wekelijks of maandelijks mee. Van seksueel geweld – binnen of buiten de huiselijke kring – werden 1,6 miljoen 16-plussers slachtoffer.
- Voor 185 duizend van hen was dit structureel. Dat blijkt uit de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld die het CBS heeft uitgevoerd op verzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC).

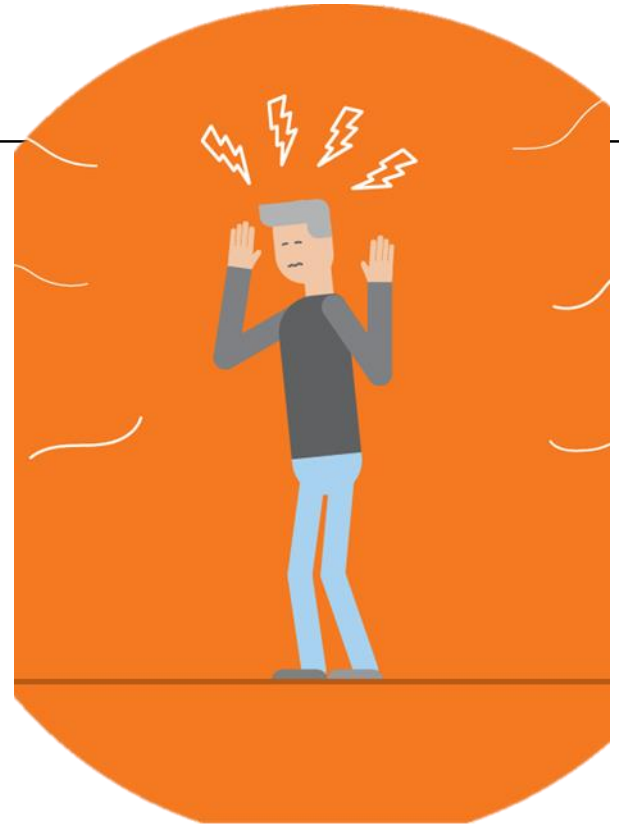

1. Gezin in de stress
2. Een van de partners oefent extreme controle of dwang uit
3. De kindproblematiek staat voorop
4. Een ouder of beide ouders hebben langdurige zorg nodig
5. De ouders maken een conflictscheiding door

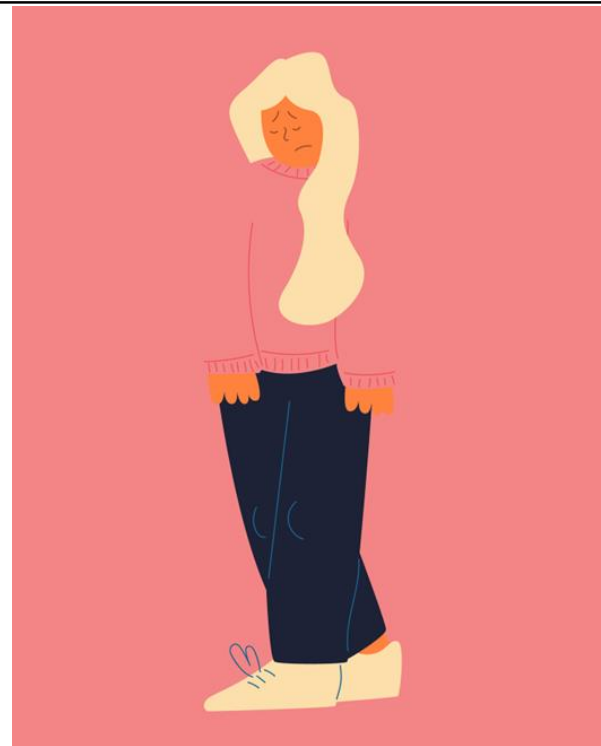

VGC^t 1. Gezin in de stress

In dit type gezinnen is de balans tussen draagkracht en draaglast zoek. Door een plotselinge gebeurtenis of door chronische problemen escaleren conflicten. Die stress kan komen door risicofactoren als schulden, het overlijden van een ouder of alcoholgebruik. Hoe meer risicofactoren, hoe groter de kans op geweld in de relatie en op kindermishandeling

In deze gezinnen ligt de nadruk op controle of dwang van de ene partner over de andere partner en kinderen. Het zijn meestal mannen die deze controle of dwang uitoefenen. Hier is ook vaker sprake van seksuele dwang. De vrouw durft niet weg te gaan uit angst voor haar partner, die haarzelf of haar kinderen iets kan aandoen, of omdat ze in een isolement leeft.

Een kind in dit type gezinnen heeft bijvoorbeeld persoonlijke problematiek, zoals een vorm van autisme of ADHD, of chronische gezondheidsproblemen. Zijn problematische gedrag kan voortkomen uit de agressie en geweld in het gezin.

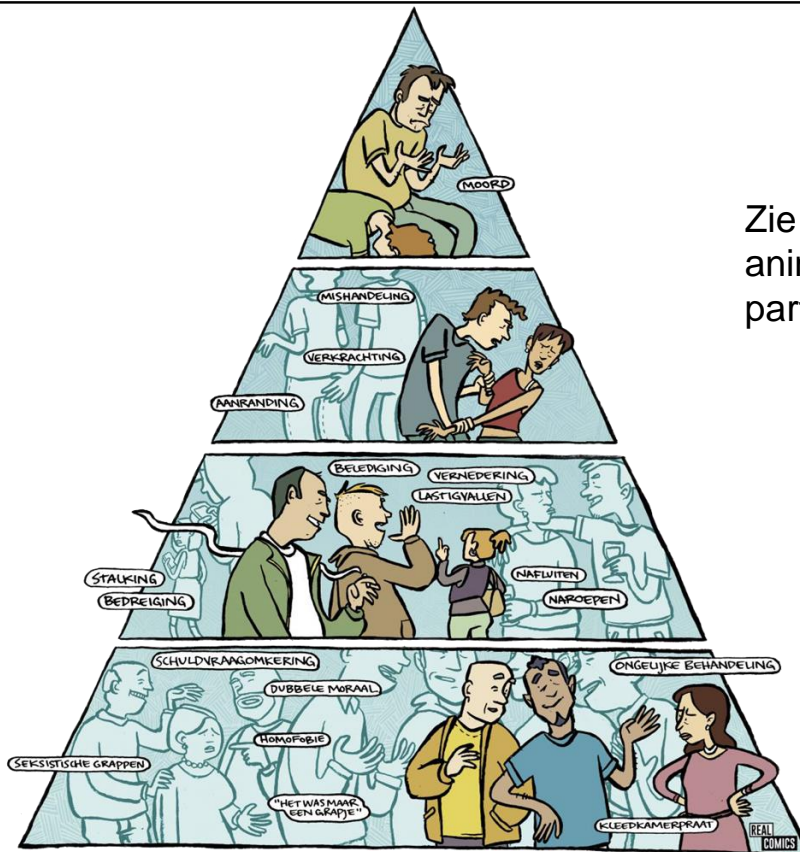
Zo'n ouder kampt bijvoorbeeld met psychiatrische problematiek, een chronische ziekte of een licht verstandelijke beperking. De zorg voor het kind kan niet worden gewaarborgd.

Veel zaken gaan over de echtscheidingsfase waarin veel conflicten of agressie spelen, en veel juridische procedures worden gevoerd. Door de strijd tussen de ouders, of van de ene ouder naar de andere ouder, komt het kind ernstig in de knel.

VGCT Genderongelijkheid

Zie voor meer informatie www.augeo.nl;
animatie de rol van gender bij
partnergeweld

VGC^t Type partnergeweld

Dwingende controle (Coercive Controlling Violence/intimate terrorism)

Gewelddadig verzet (Violent Resistance)

Reactief partnergeweld (Common Couple Violence)

Door de scheiding uitgelokt geweld (Separation-Instigated Violence)

Veiligheid in het gezin is de verantwoordelijkheid van iedereen

erkenning van geweld door professionals is voorwaarde dat geweld stopt

actieve houding nodig van professional om geweld en impact bespreekbaar te maken

ondersteuning van gespecialiseerde instellingen op het terrein van kindermishandeling en partnergeweld

training en ondersteuning van de professionals op lokaal niveau, nodig

Integrale systemische aanpak met 1 plan en regie bij 1 partij

afstemming gezamenlijk plan

een casusregievoerder per gezin

alle gezinsleden actief betrekken

aandacht voor alle levensgebieden

Zorgvuldige screening van de problematiek voor maatwerk

screen ook ouders op jeugd en huidige trauma's en psychiatrische of verslavingsproblematiek

oog voor de verschillen tussen vrouwen en mannen

Focus op het kind

Half van kinderen ontvangt geen hulp

traumaklachten van kinderen bij melding 32%

ondanks afname, helft van kinderen nog steeds te maken met kindermishandeling

Begeleiding is een kwestie van lange adem

groep gezinnen verdwijnt te snel uit beeld

ernstige en complexe (geweld)problematiek van gezinnen vraagt om een specifieke en langdurige aanpak

VGCO^t Visie op veiligheid

[Veiligheidsschaal](#) ▼

VEILIGHEIDSKAART SoS <i>Veiligheid bestaat uit krachten die in de loop van de tijd als bescherming gedemonstreerd worden in relatie tot de zorgen.</i>		
Gezin: <i>Therapeut</i> Datum Ronde Tafel Gesprek:	GENOGRAM/ SOCIOGRAM	Aanwezig: Afwezig:
ZORGEN	KRACHTEN	DOELEN
FEITELIJK GEVAAR IN HET VERLEDEN: <i>(1ste, laatste, ergste keer)</i> COMPLICERENDE FACTOREN: GEVAAR VOOR DE TOEKOMST:	BESTAANDE VEILIGHEID: WAT ER VERDER GOED GAAT:	- van instanties: - van gezin: <u>VOLGENDE STAPPEN:</u> - Datum volgende evaluatie?

VEILIGHEIDSSCHAAL

Oordeel allen met een cijfer over de veiligheid nu (*gezien door de ogen van het kind*) en licht dit toe.

0: *het gaat zo slecht dat de kinderen nu niet thuis kunnen wonen.*

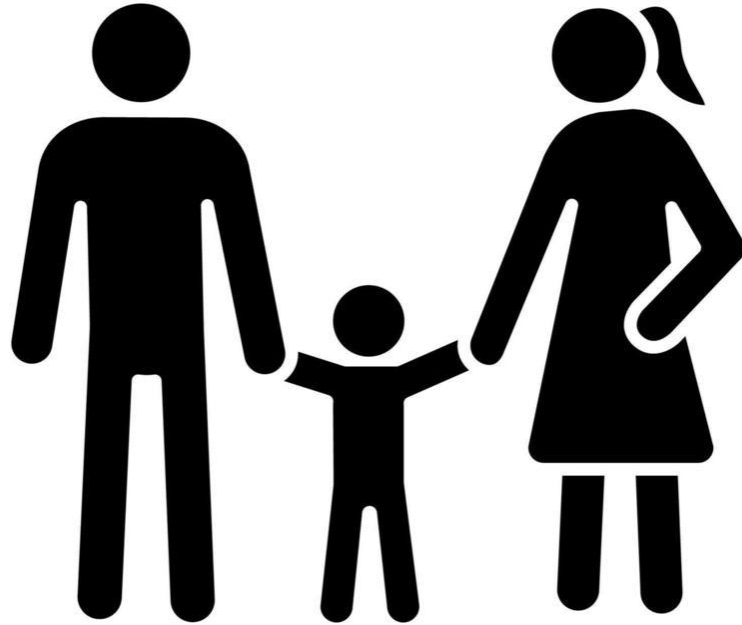
10: *iedereen weet dat er voldoende veiligheid is om de casus te sluiten.*

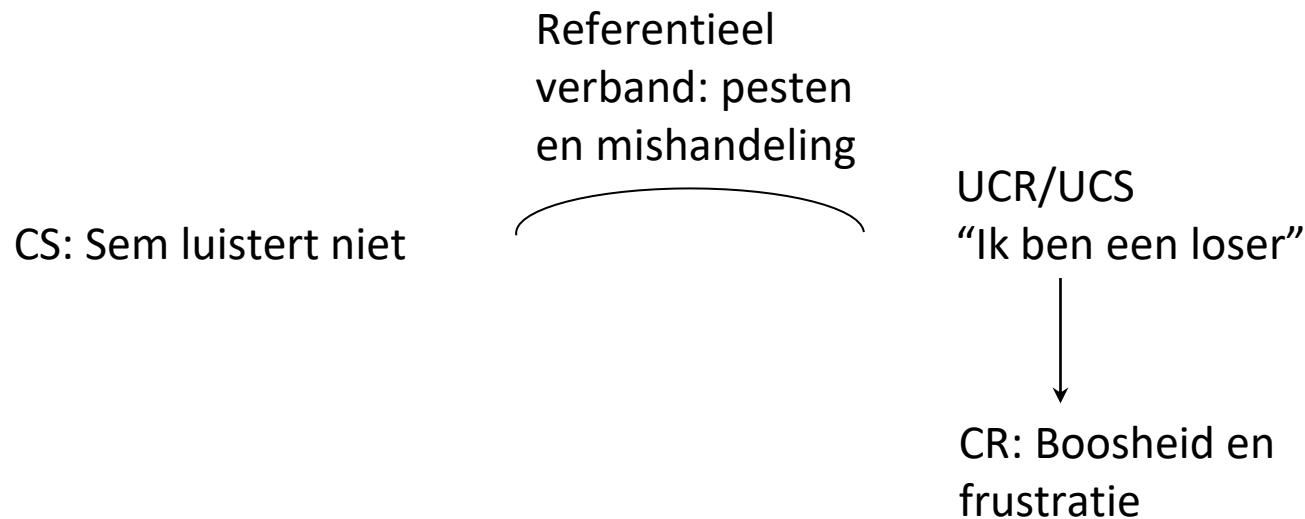

- Je weet nooit wie de dader is
- We kunnen niet zeker weten hoe de mishandeling heeft plaatsgevonden
- We kennen de precieze of specifieke aanleiding/trigger van de mishandeling niet
- We weten niet of ouders/verzorgers de waarheid spreken
- Het is moeilijk om zeker te weten waar je mee te maken hebt

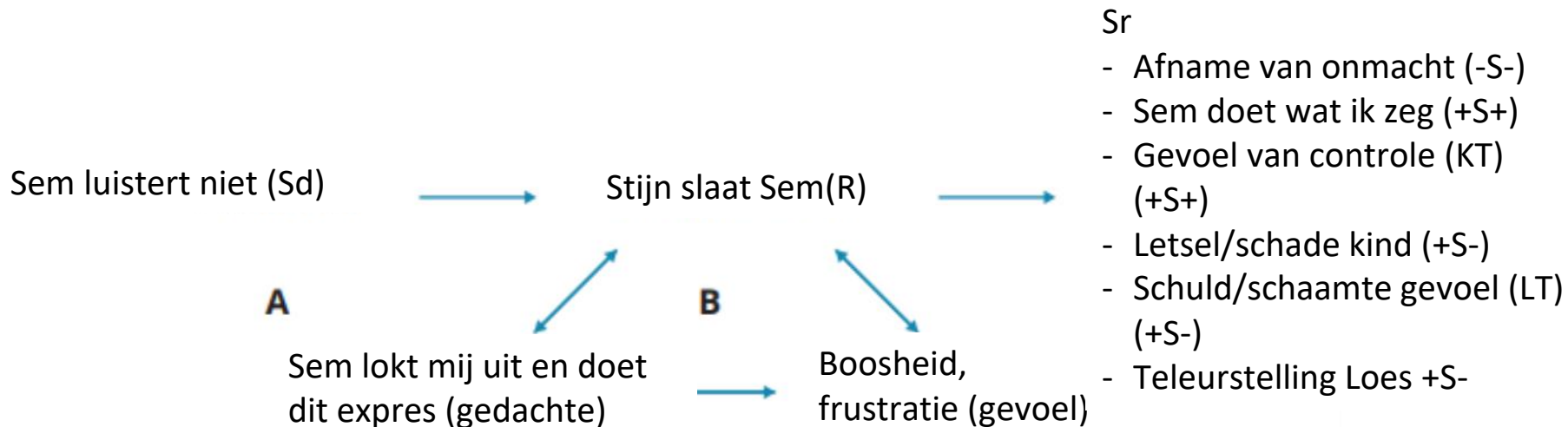
Daarom: open vizier!!

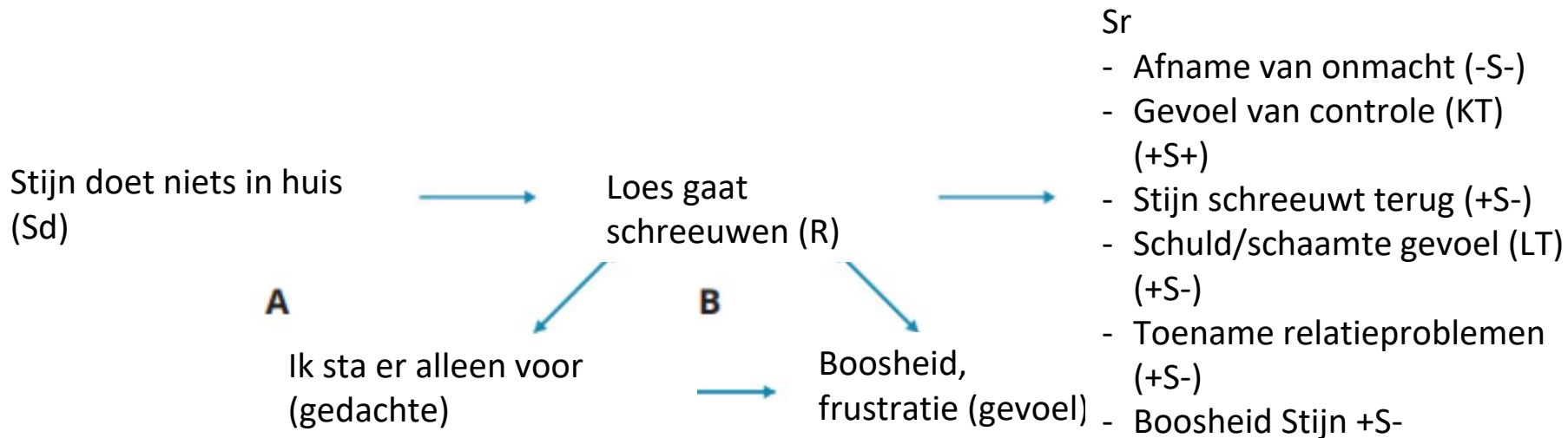

VGC^t Casus Stijn: A-B-C schema en Functieanalyse

CS: Stijn doet niets in
huis

Referentieel verband:
emotionele
verwaarlozing eigen
vader

UCR/UCS
"Ik ben niet de moeite
waard"

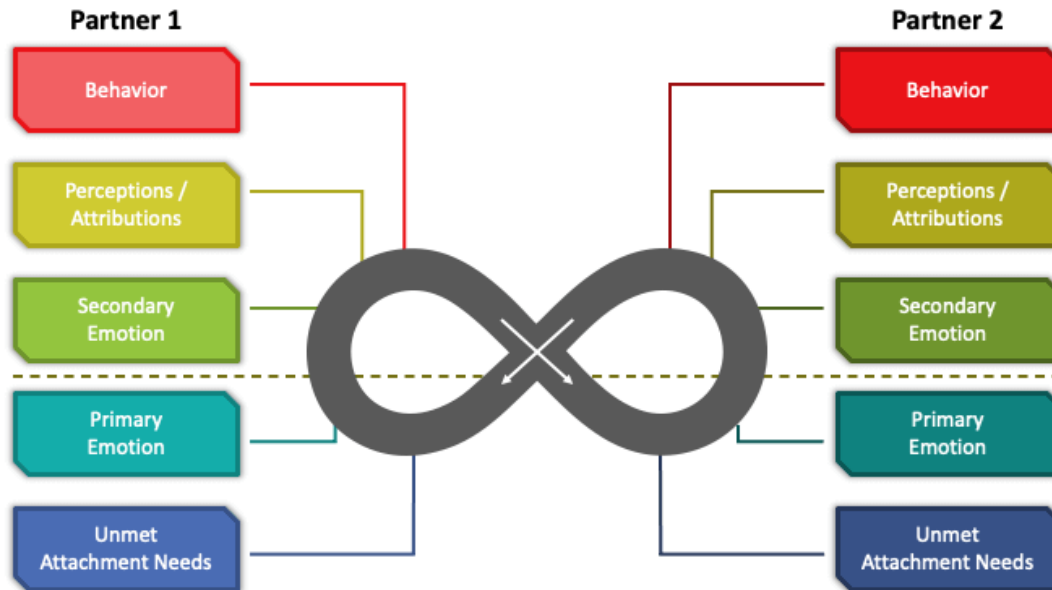

CR: Boosheid en
verdriet

EMOTIONALLY FOCUSED THERAPY

The EFT Cycle Working “Within and Between”

VGCt Partner relatie, verschillende perspectieven

VGCT **t** Verschillende perspectieven

VGCt Oefening: Verschillende perspectieven

perspectief Stein:	perspectief Loes:
perspectief Sem:	<u>ander</u> perspectief? (hulpverlener, familie, vrienden, juf school....)

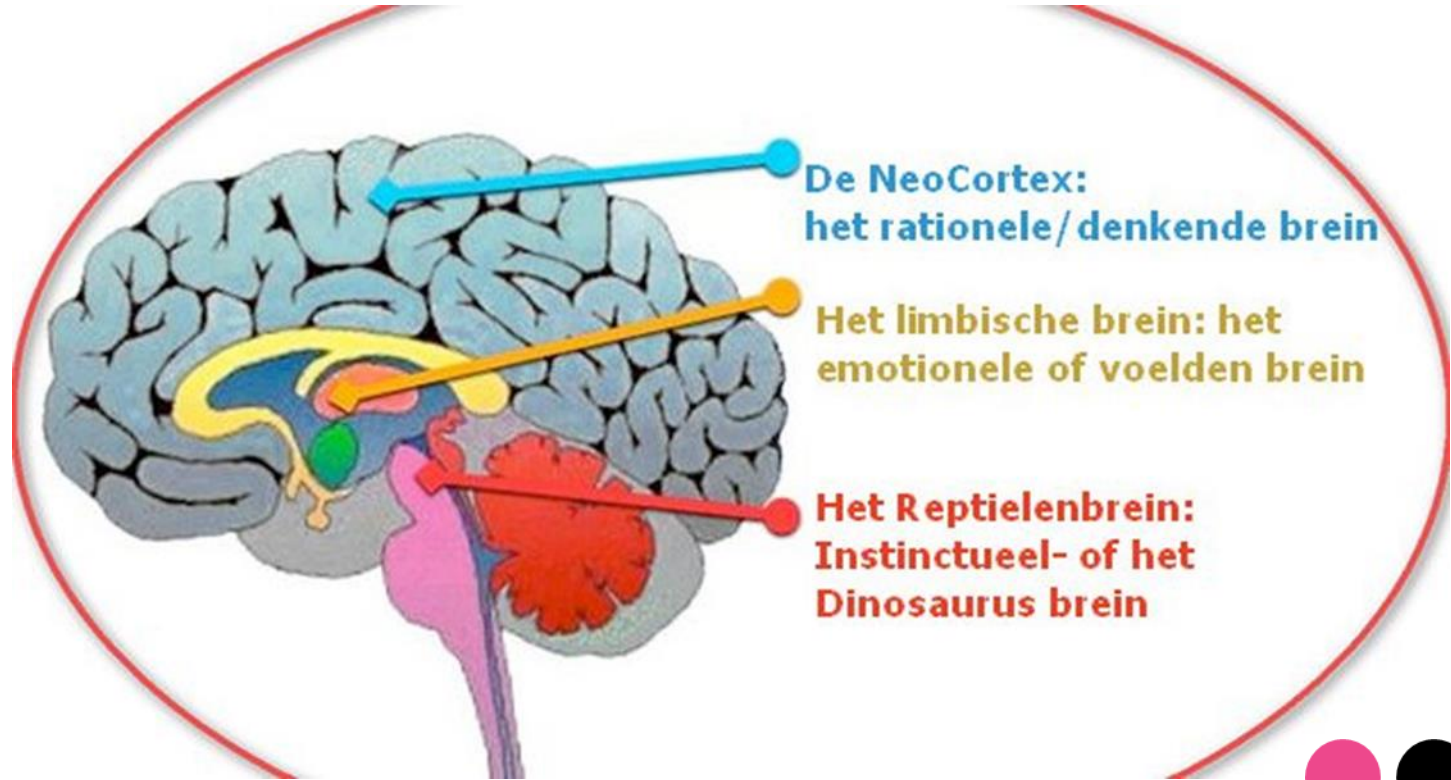

Voorbeelden:

- Stel dat Loes (Stijn) hier zou zijn en ik zou haar vragen waar zij zich wel eens zorgen om maakt, wat zou zij dan zeggen?
- Wat zou jouw moeder (of partner) zeggen dat de beste dingen zijn die jij doet in het zorgen voor de kinderen?
- Wat zouden de burens (je ouders...) zeggen dat ze graag zouden willen dat er verandert zodat zij er gerust op zijn dat Sem veilig is?
- Wat zou Sem zeggen als ik aan hem zou vragen wat jou de liefste papa van de wereld maakt?
- Als ik aan uw zoon (je partner, je ouders, de burens...) zou vragen wat hij het liefste zou willen dat er gebeurt in jullie gezin, wat zou zij dan zeggen?
- Als je aan iemand die goed contact heeft met Stijn zou vragen wat zij denkt dat Loes prettig zou vinden in de manier waarop je contact met haar maakt, wat zou zij dan zeggen?
- En wat nog meer... en wat nog meer...

VGCt Overactief stress systeem

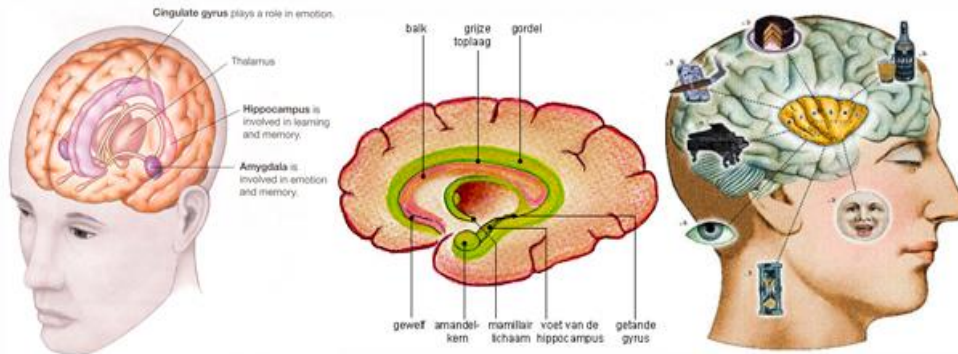
De NeoCortex:
het rationele/denkende brein

Het limbische brein: het
emotionele of voelden brein

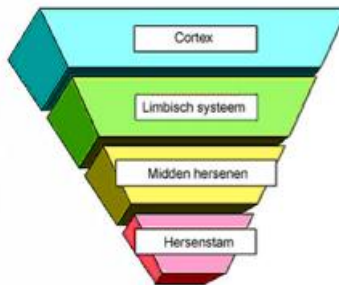
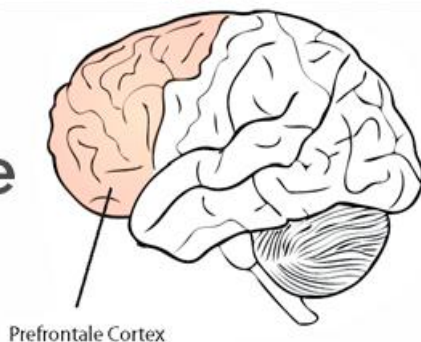
Het Reptielenbrein:
Instinctueel- of het
Dinosaurus brein

limbische hersenen

cognitieve hersenen

- Abstract denken
- Concreet denken
- Affiliatie
- "Hechting"
- Seksueel gedrag
- Emotioneel gedrag
- Motorische regulering
- "Prikkeling"
- eetlust/verzadigheid
- Slaap
- Bloedruk
- Hartritm
- Lichaams temperatuur

VGCT Een goed gesprek...

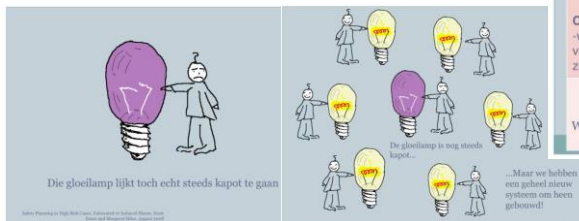
Andrew Turnell & Susie Essex

Andrew Turnell & Steve Edwards

Het Framework; 4 domeinen

1. Waar zijn we bezorgd over?	2. Wat gaat er goed?	4. Wat moet er gebeuren?
Wat is er gebeurd -aanleiding tot ingrijpen -1 ^{ste} , ergste, laatste -wie heeft wat geconstateerd -gebeurtenis in het verleden	Bestaande krachten -bereidheid, vermogen en vertrouwen in verandering -hulpbronnen Wat is er nu al aan veiligheid -ontwikkelingsbedreiging -toekomstgericht	Doelen van de aanpak -Wat wil de aanpak bereiken om de zaak te kunnen afsluiten? Doelen van het gezin -Welke veranderingen hebben de gezinsleden voor ogen? Direct noodzakelijk -Wat moet onmiddellijk gebeuren om de veiligheid van het kind te garanderen?
Complicerende factoren -wat maakt het lastig om veranderingen in gang te zetten	3. Waar zijn we op een schaal van 0 tot 10 Waarbij 0 betekent het gaat zo slecht met het kind dat direct ingrijpen noodzakelijk is en 10 betekent dat er zoveel veiligheid is dat de casus afgesloten kan worden	

Craig

House of good things
I don't get shouted at when I am with dad. I like living with daddy because I get lots of hugs. When I'm with daddy I can play with my toys.

House of worries
I was not happy at my mam's house because she shouted at me a lot. Mam locked all of my toys away and I didn't get all of my Christmas presents they were put in mam's wardrobe.

House of wishes
My wish has come true. I'm living with my daddy and brothers. I wish we had a big house so we had our own room and didn't have to share our beds.

- gericht op partnerschap
- focus op feitelijk zorg
- gericht toekomstige veiligheid en haalbare doelen
- inzicht verwerven in eigen doelen, sterke punten, bereidheid, vertrouwen en vermogen van gezinsleden
- aanwezige hulpbronnen in het netwerk worden ingezet
- vermijd ontkenning en schuld
- betreft kinderen
- risicotaxatie (3 kolommen): focus op feitelijk zorg EN aanwezige krachten + uitzonderingen

Centraal stellen van de veiligheid van kinderen maakt het traject voor directbetrokkenen **acceptabeler en vermindert handelingsverlegenheid** van professionals op het moment dat er ingegrepen moet worden.

Vragen in kader van veiligheid-doorvragen, concreet maken

Oplossingsgerichte vragen

Begrenzen - time out

Omgaan met weerstand: LSD en reflecties

VGC^t Vragen over veiligheid

- Wanneer jullie ruzie maken of elkaar slaan en als we dan kijken op een week, hoe vaak komt dat dan voor?
- Wat gebeurt er dan nog meer?
- Zijn daar dan anderen bij, wat doen die dan?
- Hoe begint zo'n ruzie en wie doet dan wat?
- Hoe reageren de kinderen als jullie ruzie hebben, wie doet dan wat?
- Wanneer merken jullie dat het niet goed is voor jullie kinderen en wat doen jullie dan?
- Als u boos wegloopt van een ruzie, wie zorgt er dan voor de kinderen?

Vragen die veiligheidsdoelen van het gezin naar voren halen:

- Goed, we zien er allebei de noodzaak van in om het veilig te maken voor uw kind.
Waar ik vooral in geïnteresseerd ben zijn de ideeën die u daarvoor hebt
- Hoe kunnen wij u helpen om de situatie te verbeteren en het voor uw kind veiliger te maken?
- Wat denkt u dat u zelf, uw partner, uw kind en andere familieleden kunnen doen om de veiligheid te vergroten?
- Laten we eens veronderstellen dat we helemaal zelf kunnen kiezen hoe we het voor uw kind veiliger kunnen maken. Hoe zou dat dat kunnen?
- Wat zou er naar uw mening voor nodig zijn om het voor uw kind veiliger te maken?
- Wanneer wij u zoon zouden vragen wat hem een veiliger gevoel zou geven, wat denkt u dan dat hij zou zeggen?
- Wat zou er moeten gebeuren om ervoor te zorgen dat onze betrokkenheid bij uw gezin nut voor u heeft? Wat zou er veranderen in uw gezin? Wat zou er veranderen aan uw partner/ aan uw kind?
- Hoe hebt u dit soort problemen in het verleden opgelost? Hoe wist u dat het zo moest? Waardoor kon u het? Zou u het weer kunnen?

VGCt Oefening 2: uitvragen veiligheid

WONDERVRAAG ?

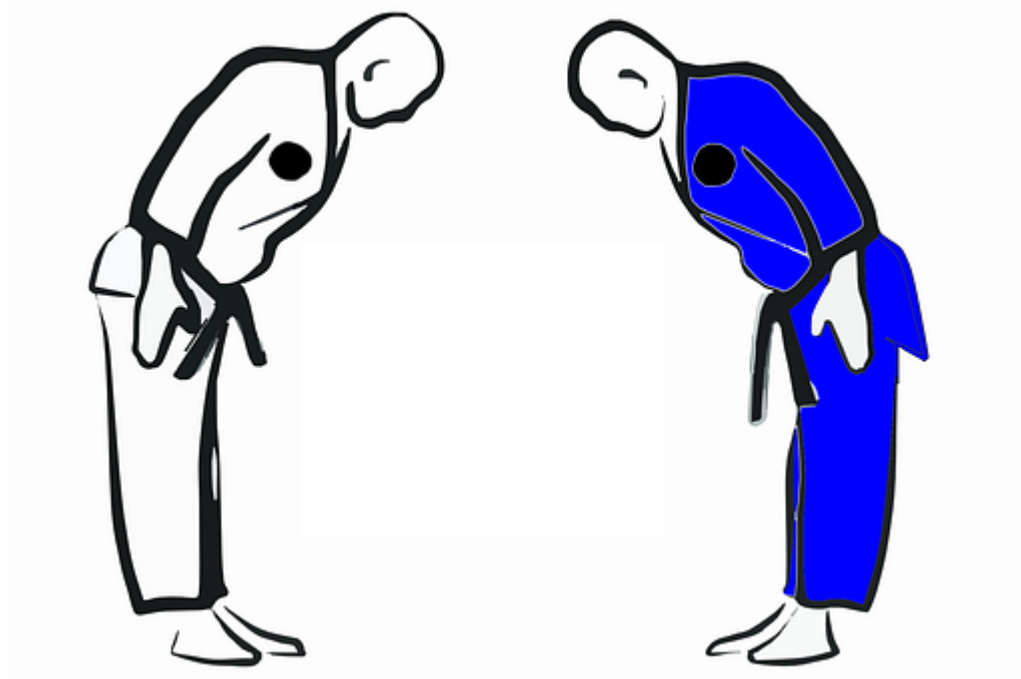

- **OMA:** oordelen, Meningen/moralisering en (goedbedoelde)adviezen
- **LSD:** Luisteren, Samenvatten en Doorvragen
- **ANNA:** Altijd Navragen en Nooit Aannemen
- **NIVEA:** Niet Invullen Voor Een Ander
- **OEN:** Open, Eerlijke en Nieuwsgierige (oprecht geïnteresseerde of onderzoekende) houding aannemen
- **DIK:** Denk In Kwaliteiten

VGCt In gesprek met boze cliënten

VGCt Emotiegestuurde interactie

- Onderscheid tussen gerichte en ongerichte agressie.
- Therapeutische houding: valideren van het gevoel, begrenzen van de uitingsvorm.
- Niet: de discussie aangaan, op rationeel niveau argumenteren.
- Wel: je eigen gevoel en grenzen serieus nemen
- de cliënt helpen tot een kalm brein te komen.

VGCT Een goed gesprek

Vermijd escalatie in de spreekkamer door afspraken te maken over een time-out

Twijfel niet om in te grijpen als de spanning oploopt

Laat partners/ouders zo nodig via jou praten zodat ze geen oogcontact met elkaar hebben tot de spanning is gezakt

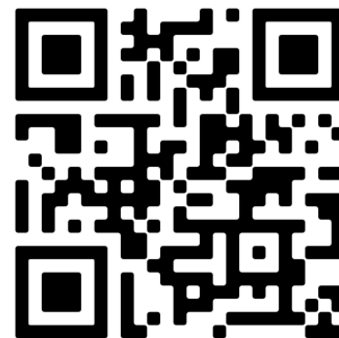

Voer geen gesprekken met ouders waar kinderen bij zijn als je niet heel zeker weet dat zij een time-out kunnen toepassen

Stop het gesprek als partners/ouders niet in staat zijn om te kalmeren, richt het gesprek alleen nog maar op rustig vertrekken

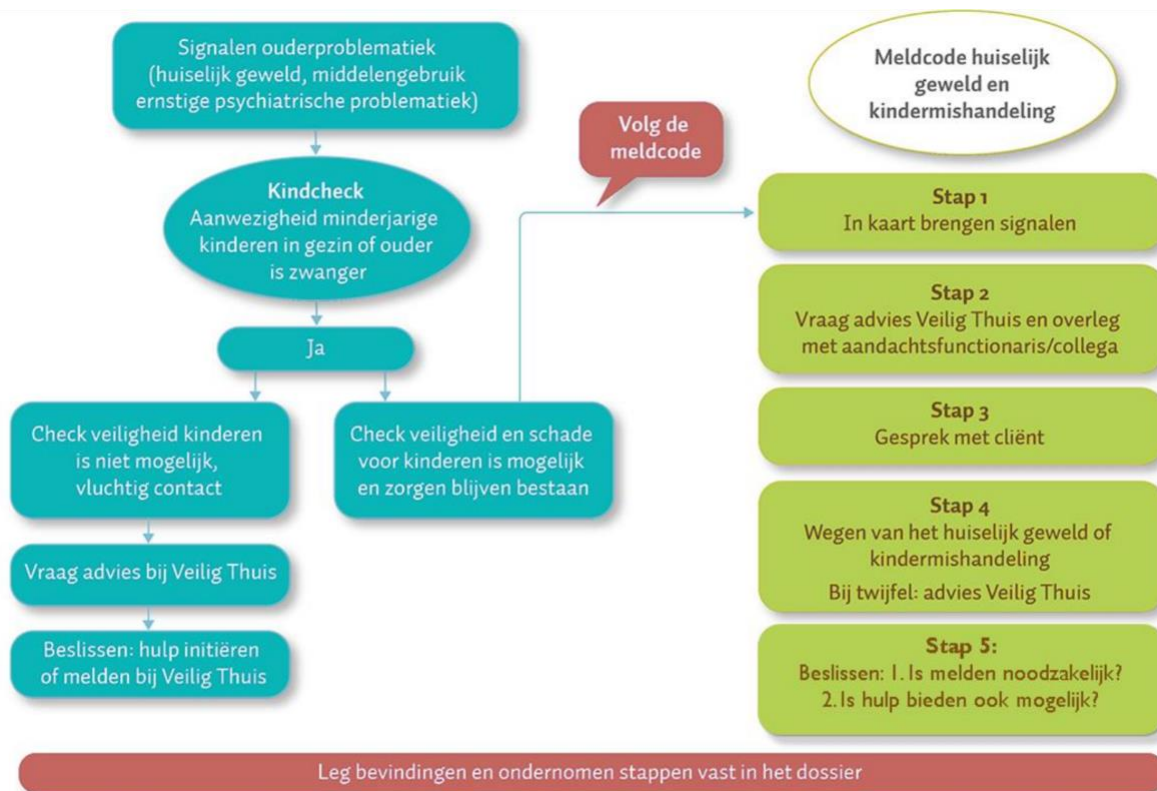

SCAN ME

- Ik merk dat je harder gaat praten, zou je wat zachter willen praten? Het leidt mij anders erg af omdat ik merk dat ik erg alert word.
- Mijn collega's denken dat er wat aan de hand is als je zo schreeuwt, ik wil dat je zachter gaat praten.
- Ik wil dat jullie stoppen met ruzie maken, jullie komen hier om ruzies te leren te stoppen dus daar beginnen we nu mee.
- Als jullie niet kalm zijn begrijpen jullie elkaar niet.
- Kijk elkaar maar even niet meer aan, zeg het tegen mij in plaats van rechtstreeks.
- Ik ga het gesprek beëindigen als je blijft schreeuwen, wilt je stoppen met schreeuwen? Ik vraag het nog 1 keer; wil je stoppen met schreeuwen? Ik ga nu het gesprek beëindigen.

- Welke inzichten heb je gekregen en wat neem je mee uit deze workshop naar jouw dagelijkse praktijk?

VGCt Take home message.....

- Communiceren onder stress kan stress reacties geven waardoor mensen in oude hechtingspatronen of disfunctionele schema's schieten;
- Houdt een open blik voor alles wat kan spelen;
- Bekijk onveiligheid altijd vanuit een systemisch perspectief;
- Maak onveiligheid en vermoedens van geweld altijd bespreekbaar;
- Wees concreet;
- Onder stress zijn we geneigd tot primitieve reacties;
- Opvoeden is bij uitstek stressvol en moeilijker als je disfunctionele schema's worden uitgedaagd, je oververmoeid bent of te zelfkritisch;
- Een kalm brein is nodig om goed te kunnen reflecteren in de therapie;
- Een kalm brein geeft ons kracht om moeilijke situaties aan te kunnen;
- Wanneer je bij jouw cliënt een onveilige opvoedingssituatie signaleert, doorloop je de stappen van de meldcode.

Literatuur:

- Als er niets aan de hand is (2010), A. Turnell en S. Essex;
- Oplossingsgerichte vragen. Handboek oplossingsgerichte gespreksvoering (2015), F. Bannink;
- Partnergeweld en Emotionally Focused Therapy- Vechten voor de liefde (2020), Jef Slootmaeckers Lieven Migerode
- Veilig opgroeien (oorspronkelijke titel Signs of Safety), 2009, A. Turnell S. Edwards

Evenement

Als de liefde knalt

Gezamenlijke studiedag van de secties Relatie, gezin en naasten en Forensische CGT.

[Home](#) > [Agenda](#) > Als de liefde knalt

(On)veiligheid in relaties

Bedankt voor je aandacht!

**Het bespreekbaar maken van
geweld is in de therapie echt
noodzakelijk!!**

Trubendorffer[®]

HULP BIJ VERSLAVING EN DUBBELE DIAGNOSE

